ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻՆ

Ձեռէ Կը Ծախուի Հատը 2 Սէնթ
ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ԹԻՒԸ 3 ՍԷՆԹ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

BAIKAR
An Armenian Daily
Organ of Democratic Liberal Party of Armenia
Published by
BAIKAR PUBLISHING COMPANY
990-998 Washington Street, Boston 18, Mass.
Telephone, Beach 3045
SUBSCRIPTION: $6.00 A YEAR

Ա. Տարի, Թիւ 44 | Չորեքշաբթի, Փետր. 21, 1923, Պոսթըն | Wednesday, Feb. 21, 1923 | Vol. I, No. 44

ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Է.

Ուպպարդ 1833ին կը գրէր. «Հայերը Օսմանեան կայսրութեան ամէնէն հարուստ եւ ամէնէն առեւտրական ժողովուրդն եղած են եւ տակաւին ալ են: Ու իրենց հարստութեամբ ապահովագոյն դրաւական մըն են Բ. Դրան համար: Երկրին հասոյթները յաճախ ապրանքի ձեւին տակ հաւաքուելով, Հայերը իրենց վաճառականի եւ դրամատէրի կարողութեամբ կրկնապէս օգտակար կը դառնան եւ չատով կը հարստանան: Բ. Դուռը զաւառներու փաշաներուն եւ կառավարիչներուն միջեւ կը բաշխէր հասոյթի աղբիւրները եւ ասոնք պարտաւոր էին իրենց ստացած ապրանքներուն գինը կանխաւ հատուցանել պետական գանձին: Այս փաշաներն ու կառավարիչները հարստութիւն կամ վարկ չունենալնուն համար ստիպուած էին դիմել սարաֆներուն եւ անոնցմէ փոխ առած դրամնուն փոխարէն հարկ եղած երաշխիքները տալ: Այսպէս է որ Հայ սարաֆները դրամագլուխն ստեղծեցին Թուրքիոյ մէջ եւ իրենց շնորհիւ Թուրքիան կրցաւ իր վարկը պահել»:

Սարաֆ ամիրաներն էին որ ճարտարարուեստներու հիմը դրին: Դրամ զարնելու առանձնաշնորհումը տրուած էր Տիւզ ընտանիքին: Վառօդաշինութիւնը Սուլթան Սէլիմ Գ.ի օրով Պոլիս ներմուծուեցաւ Տատեան ընտանիքի պետէն եւ Պօղոս Տատեան Նիկոմիդիայ մէջ հաստատեց հագուստի եւ մետաքսի գործարաններ: Ղալըգէ Արթին հիմնեց մամի եւ օժիկաէթի թուղթի գործարանները:

Ճարտարապետութեան ռահվիրաները դարձեալ Հայեր էին: Ամէն մարդ գիտէ թէ Հայ ճարտարապետ ամիրաները շինեցին Պէյլէրպէյի եւ Չրաղանի արքայական պալատները, Տօլմա Պաղչէի նոր պալատը, Թօփխանէի մզկիթը:

Այս բոլոր գործերը հայկական իմացականութեան յաղթանակը կը պատմէին եւ այս յաղթութիւնը Հայը կը տանէր իր Թուրք տիրոջը վրայ այն պահուն երբ անոր հպատակելու կը խոնարհէր: Հայ դիւանագիտութիւնը աւելի մեծ յաղթանակ մը չէ տարած շնորհիւ իր իմացական ճըկունութեան: Սակայն այս դիւանագիտութիւնը ժողովուրդը չէ փրկած հալածուելէ, անպատուուելէ, ասպատակուելէ, կողոպտուելէ եւ անդադար չահագործուելէ: Այս չահագործման դէմ Հայ ժողովուրդն ըմբոստացած է եւ հարկ եղած են Թաւրիզեաններու եւ Գրիգոր Օտեաններու ջանքերը իրեն համար ձեռք ձգելու համար ազգային սահմանադրութիւն մը որ ինքնին մեծ բան չէր նշանակեր արդէն:

Լուծը ծանր էր Հայ մարմին վրայ եւ այլեւս անհնար էր զայն դրուանի տակ պահել.

Տօքթ. Կէօբէլ շատ իրաւամբ կը յայտարարէ թէ կեանքի արշաւը արագ վազողը եւ զօրաւորը չէն շահիր, այլ իմաստուն եղողները. ըլլայ անհատի մը թէ ազգի մը պարագային բարեշրջումի օրէնքը կ'ուսուցանէ թէ ամէն պարագայի տակ ուղեղի ուժն է որ կը շահի: Հայրենիքը որուն Հայ ցեղն ենթարկուած է զայն չափէ կործանէ. անիկա պիտի շահի կեանքի պայքարը հոգ չէ թէ ֆիզիքապէս տկար է, բայց պայմանաւ որ իմացականապէս եւ բարոյապէս զօրաւոր ըլլայ:

Մարդոց եւ ցեղերու վերապրելու հարցը կախում չունի անդամներու զօրութենէն եւ մեծութենէն: Եթէ այդպէս ըլլար պէտք էր մօրէն աւելի զօրացնել մարմնին անդամները: Սակայն եթէ՝ բարեշրջականներու բացատրութեամբ՝ մարդը միտքն է եւ միայն միտքը՝ կամ ջղային դրութիւնը, շատ առողջ միտք մը կրնայ իր գոյութիւնը պահել առանց շատ զօրաւոր մարմնի: Ասիկա չի նշանակեր անտարբերոյս թէ հարկ է ազդուն պահել մարմինը ի վնաս ծայրայեղ ուղեղամշակութեան, այլ թէ՝ հոգիով եւ իմացականութեամբ հզօր անհատ մը կամ ցեղ մը կը վերապրի եթէ նոյն իսկ ֆիզիքապէս տըկար եւ աւելի զօրաւոր թշնամիի մը բանութեանը ենթարկուած ըլլայ:

Դասը որ պէտք է հանել այս ճշմարտութենէն կը չէշտէ ինչ որ նախապէս հաստեցինք.— հարկ է սիրել ազատութիւնը որովհետեւ անիկա իմացականութեան ծնունդն է եւ ցեղ մը իմացականութեամբ կրնայ յաղթել բիրտ ուժի բանութեան: Բայց իմացականութիւնը այն ատեն կը պահպանէ, այն ատեն կը կազմէ վերապրումի ուժ՝ երբ իրեն նպատակ կ'առաջադրէ բնութեան մեծ օրէնքը որ ցեղին պահպանութեան եւ ոչ թէ անհատին ինքնապահպանման օրէնքն է:

Անոնք որ եսասէր են, անոնք որ անձնազոհութեան գաղափարը չունին,-անոնք որ իրենց անձին պահպանութիւնը եւ ազատութիւնը կը փնտռեն ի վնաս ցեղային կեանքի պահպանման եւ ազատութեան, կը մեղանչեն բնութեան մեծ օրէնքին դէմ եւ կը խափանեն ցեղային բարեշրջումի այն մեծ շարժումը որ ազատութեան պայքարն է:

Եթէ իմացականութիւնը ուժ չի տար բարեշրջումի այս մեծ շարժման, այսինքն ազատութեան պայքարին, անիկա բնական է որ կը յետադիմէ, կը լճանայ, կը կազմէ ճախճախուտ, կը փտի ու կը նեխի, կը լեցուի աղտոտ խուռնով ու պատրաստ որոր կը դառնայ ոչ միայն սերկութեան բոլոր անարգ, աղգեցութեանց, այլ կ'ենթարկուի բարոյական քայքայման եւ կ'ապականի, նուաստացնելով կեանքի որակը: Իմացականութիւնը ուրեմն վերապրումի կարողութիւն ըլլալու համար ազատութեան պայքարին մղիչ ուժը պէտք է հանդիսանայ եւ շարունակ վերանորոգելով մարդկային գործունէութիւնը վերանորոգէ նաեւ կեանքը:

Ինչպէս Կէօթէ կ'ըսէ, «Անդուլ գործունէութիւնն է որ մարդու մը արժէքը եւ կենսունակութիւնը կ'ապացուցանէ», եւ անդուլ գործունէութիւնը, պայքարը գոյութեան համար, կեանքի համար՝ իմացականութեան պայքարն է ազատութեան, կատարելութեան եւ երջանկութեան համար:

Այս խորհրդածութիւններէն բխող անժխտելի ճշմարտութիւնը մեր ազգային կեանքին մէջ միշտ յայտնուած է: Հայը իմացական էակ մ'ըլլալով, «անդուլ գործունէութիւն», «ազատութեան պայքար» ունեցած է: Իմացականութիւնը, ստեղծելով քաղաքակրթութիւն որ գումարն է արուեստներու, գիտութեանց, գրականութեան, ճարտարարուեստի, վաճառականութեան եւ հողեկան մշակոյթի՝ անխուսափելիօրէն իր դէմ գրգռած է զարգացման անընդունակ բռնապետութեան մը նախանձն ու ատելութիւնը: Պայքարը իմացական Հայուն եւ վայրագ Թուրքին միջեւ, ֆիզիքապէս տկար Հայուն վնաս պատճառած է, սակայն վիժած է իր բնաջնջումի նպատակին մէջ, որքան ատեն որ Հայն իր մէջ բարձր պահած է բարոյական առաքինութիւնները.— հայրենասիրութիւն, անձնազոհութիւն, ըմբոստութիւն, ազնուակն ջիղ ու կորով քաղելու կենսունակութիւն: Պայքարը անուցած է իր գործունէութիւնը եւ կեանքի ուժերը թարմ պահած է իր մէջ: Այսպէս Հայ ցեղը վերապրած է աշխար ազնուակն:

Ն. Մ.

ՍՈՎԻԷԹ ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ Պ. ՉԻՉԵՐԻՆԻ ՆԱՄԱԿԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Պ. Չիչէրին հետեւեալ նամակը ուղղած է հայասէրներու միջազգային ժողովի նախագահ Բրօֆ. Խառար Նավիլի, 26 Յունուար 1923 թուականով.—

«Ձեզի եւ ձեզ ընկերացող հայասէրներու Լիկին պատուիրակներուն հետ ունեցած ջահեկան տեսակցութեանս ընթացքին, առիթ ունեցայ գիտել տալու թէ Լօզանի Գօնֆէրանսին մէջ հայկական հարցէն դուրս ձգուեցան Ռուսիա, Ուքրանիա եւ Վրաստան, հակառակ որ անոնց մասնակցութիւնը միայն նպաստաւոր կեր պով պիտի լուծէր հայկական խնդիրը:

Այժմ, պատիւ ունիմ ձեզի հաղորդելու որ Ռուսիոյ եւ Ուքրանիոյ կառավարութիւնները առաջարկած են իրենց հողամասին վրայ հաստատել Հայ գաղթականներու մեծ թիւ մը, որուն քանակը տակաւին որոշուած չէ: Ասոր մանրամասնութիւնները նկատի պիտի առնուին մէկ կողմէն այս կառավարութեանց, միւս կողմէ հայոց իրաւասու մարմիններուն կողմէ:

«Այս տեղեկութիւնը չահագրգռուած կողմերուն յայտնելնիդ խնդրելով, պարոն նախագահ, յարգանքներս կը մատուցանեմ»:

ՀԱՅԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼԻԿԸ ԿԸ ԴԻՄԷ ԱԶԳԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Պարոն Նախագահ եւ Պարոններ,

22 Սեպտեմբեր 1922 ին Ազգերու Ընկերակցութեան ընդհանուր ժողովը, միաձայնութեամբ հետեւեալ որոշումը տուաւ.—

«Ժողովը երախտագիտութեամբ կ'իմանայ Հայաստանի մասին գործադիր խորհուրդին որոշումները եւ բաղձանք կը յայտնէ որ, Թուրքիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց մէջ, հայոց համար Ազգային Տուն մը կազմելու անհրաժեշտութիւնը չանտեսուի: Ժողովը կը հրաւիրէ գործադիր մարմինը այս մասին օգտակար դատած բոլոր միջոցները գործածելու»:

Այս որոշումը կը վաւերացնէր 21 Սեպտ. 1921ին Ազգերու Ընկերակցութեան քուէարկած հետեւեալ որոշումը:

«Ժողովը կը հրաւիրէ գործադիր խորհուրդը որ Գերագոյն Ժողովին մօտ պնդէ՝ Հայաստանի ապագան ապահովելու համար ձեռք առնուելիք միջոցներուն անհրաժեշտութեան վրայ եւ մասնաւորապէս Հայոց'տալը, համար թրքական տիրապետութենէն լիովին անկախ Ազգային Տուն մը»:

Կը համարձակինք, պարոններ, մեր ցաւը յայտնելու որ, այն ատեն երբ Լօզանի մէջ տեղի կ'ունենար խաղաղութեան ժողովը, ազգերու ընկերակցութեան գործադիր մարմինը, իր ձեռքն ունենալով երկու նախորդ որոշումները, [illegible] զանոնք չի հաղորդեց Լօզանի Գօնֆէրանսին, հակառակ Հայ պատուիրակութեանց պաշտօնական պահանջին:

Ներկայիս, Գօնֆէրանսը կը վերջանայ եւ մենք ցաւով, կը նկատենք որ Հայկական Օճախի հարցը լուծուած չէ:

Ասոր իբրեւ հետեւանք 800 էն 900 հազար Հայ փախստականներ անտուն, առանց հայրենիքի ցրուած կը մնան, ենթակայ թշուառութեան եւ անօթութեան:

Ձեր բարձր խորհուրդը այժմ ժողով գումարած է Փարիզի մէջ: Զարմացանք տեսնելով որ ձեր ժողովին օրակարգը չի պարունակեր հայկական հարցը, 22 Սեպտեմբեր 1922 ին Ժընեւի ժողովին իրեն տուած մանդատին համաձայն:

Սակայն կ'ուզենք հաւատալ որ այս հարցը որուն լուծումը ոչ միայն արդարութիւնն ու պատիւը այլ մարդասիրութիւնը կը պահանջեն, ձեր խորհրդածութեանց առարկայ պիտի դառնայ:

Կը խնդրենք ուրեմն Ազգերու Ընկերակցութեան խորհուրդէն որ Հայ գաղթականներու հարցը կարգադրէ եւ դաշնակից պետութեանց առաջարկէ լուծում մը որ այս դժբախտ ժողովուրդին պիտի ապահովէ ապաստան, մը այն հողամասերուն մէջ որոնք պիտի գետեղուին Ազգերու Ընկերակցութեան հակակշիռին տակ:

Աւելի դատ կը պահանջենք ձեր խորհուրդէն յառաջ բերել Միջազգային Յանձնախումբի մը կազմութիւնը որուն մէջ ներկայացուած ըլլայ Ամերիկեան Յանձնախումբը՝ որ պիտի կրնայ հետեւիլ Հայաստանի դատին եւ պիտի տեղեկագրէ ձեզի, ձեր թելադրութեանց վրայ պետութեանց այս մասին ձեռք առած միջոցներուն գործադրութիւնը: Կրնանք ձեզի ըսել թէ բարեսէր Ամերիկան,— որուն ըլլալով գաղթականները պահելու համար անոր բրած մեծ զոհողութիւնները,— պատրաստ պիտի ըլլայ, անգամ մը որ այս որոշումը տրուի, անոր իրականացումը դիւրացնելու դրամական միջոցներով:

Լօզանի Գօնֆէրանսին Հայ Դատը լքելուն հետեւանքով, ձեր Խորհուրդը ներկայիս միակ հեղինակաւոր օրկանը կը մնայ այս ազգին փախուր ձեռք առնելու համար, ապահովելով որ դէպքերը թոյլատրեն Հայ ազգին մուտքը իր պատմական հողամասին մէջ:

Ներկայ նամակին, կը կցենք Դեկտ. 1, 1922–ի եւ Յունվ. 19, 1923ի այն երկու նօթերը զորս ուղղեցինք Լօզանի Գօնֆէրանսին:

Հաճեցէք ընդունիլ մեր բարձր յարգանքին հաւաստիքը:

ԾԱՅՐԱՅԵՂՆԵՐ ԿԸ ՏԻՐԵՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ՄԷՋ
ԲԱՆԱԿԸ ԶԷՆՔԻ ՏԱԿ ԿԸ ԿՈՉՈՒԻ

ՄԻՏԻԼԼԻ, Փետր. 19.— Էնկիւրիէն ստացուած լուրեր կը հաստատեն այն տեղեկութիւնները թէ Թուրք Ազգային Ժողովին մէջ հետզհետէ ծայրայեղներ աւելի ազդեցիկ կը դառնան ընդդէմ չափաւորներու, եւ Իսմէթ Բաշայի Էնկիւրի ժամանման նախօրեակին, շատ աննպաստ կացութիւն մը կը տիրէ Մերձ. Արեւելքի խաղաղութեան համար: Հեռագիրներ նըմանապէս կը հաստատեն Թուրք եւ Ռուս զինուորական գործակցութիւնը նոր դաշնագրի մը համեմատ, որ քիչ յետոյ կատարուած իրողութիւն մը պիտի ըլլայ, եւ ամբողջ Անատօլուի մէջ զօրակոչ պիտի յայտարարուի եւ զինուորներ զէնքի տակ պիտի առնուին արագ կերպով, ամէն պատահականութեանց հանդէպ պատրաստ գտնուելու համար, եթէ բանակցութիւնք կարգադրութեան մը չյանգին:

Էնկիւրի կը յուսայ օգնութիւն ստանալ պատերազմի ժամանակ Թուրքիոյ գինակից Պուլկարիայէն եւ կը հաւաստուի թէ կառավարութիւնը սակարկութիւններ կը կատարէ օգնութեան պայմաններուն մասին: Միեւնոյն ժամանակ Գերման սպաներ կը փութան Փոքր Ասիա բանակին հակողութիւնը ստանձնելու համար: Թէեւ Ֆրանսայի չահերը շատ վտանգուած են, բայց այդ երկրին դիրքը Օսմանցիներու հանդէպ կը քաջալերէ Էնկիւրին աւելցնելու իր պահանջները:

«ԱՐՕՐԸ ԿԸ ՑԱՂԹԷ ՍՈՒՐԻՆ»

Կ. ՊՈԼԻՍ, Փետր. 19.— Իսմէթ Բաշա Էնկիւրի պիտի երթայ մասնաւոր կառախումբով մը, որուն պատուոյ պահակախումբ մը կ'ընկերանայ: Էսքիշէհիրի մէջ զինք պիտի դիմաւորէ Մուսթաֆա Քէմալ Բաշա եւ միասին պիտի երթան Էնկիւրի:

Մուսթաֆա Քէմալ կուգայ Իզմիրէն, ուր Տնտեսական Համաժողովին բացումը կատարեց, իր բացման ճառին մէջ յայտարարած է թէ արօրին եւ սուրին միջեւ եղած պատերազմի մը մէջ անպատճառ արօրը կը յաղթէ:

Իսմէթ Բաշա Ռումանիայէն վերադարձին ճամբու վրայ «Աքշամ»ի խըմբագրին յայտարարած է. «Մենք պատերազմ չենք ուզեր, որովհետեւ գիտենք իր յոռի հետեւանքները, բայց մենք պատերազմէ չենք վախնար, եւ եթէ պէտք ըլլայ խղճերնիս հանգիստ, պատրաստ եւ բացէն պիտի դիմագրաւենք զայն»: Իսմէթ այս խօսքերն ըրած է Պուքրէշի մէջ իր ունեցած տեսակցութիւններէն յետոյ:

ԼՈՆՏՈՆ ՑՈՒՑԵՑ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 19.— Թուրքիոյ հետ չուտով հաշտութեան մը ստորագրութեան մասին յոյսերը աւելի պայծառ հանգամանք մը ստացան Լորտ Քըրզընի Շաբաթ օր Իսմէթ Բաշայի գրկած հեռագրին հետեւանքով: Այս կարծիքը կը յայտնուի պաշտօնական շրջանակներու մէջ:

Կը կարծուի որ Թուրք Ազգային Ժողովը պիտի պնդէ ելեւմտական, տնտեսական եւ դատական յօդուածներու բարեփոխութեան մասին: Անգլիա սակայն ամուր կը մնայ եւ չուզեր ոեւէ էական փոփոխութիւն մտցնել անոնց մէջ: Այսու հանդերձ առարկութիւն չկայ որ փոքր մանրամասնութեանց շուրջ խորհրդակցութեան համար ժողով մը գումարուի Թուրք պատուիրակներու հետ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻՏԻԼԼԻ, Փետր. 19.— Յունաստանէն ստացուած լուրեր ցոյց կուտան որ նախկին վարչապետ Վենիզելոս այս միջոցին զբաղած է կարգ մը ծրագիրներ մըշակելու երկրին խաղաղ վերաշինութեան համար: Իր դէմ գտնուած դժուարութիւնները անյաղթելի կը թուին, բայց կը յուսացուի որ իր կազմակերպական հանճարը պիտի կրնայ երկիրը դուրս հանել իր գտնուած դժնդակ կացութեան մէջէն եւ ըստեղծել բնականոն վիճակի նմանող բան

Կը հաւաստուի որ խաղաղութեան դաշնագրին ստորագրութենէն յետոյ, Վենիզելոս Հռոմ պիտի երթայ, ուր կը յուսայ ձեռնտուած կղզիներու խնդիրը կարգադրել Թիթթօնի-Վենիզելոս համաձայնութեան հիման վրայ: Կ'ըսուի թէ վարչապետ Մուսոլինի ալ փափաքող է առկախ խնդիրներու մասին կատարել համակերպութիւն մը գոյացնել երկու ազգերու միջեւ:

ՖՐԱՆՔՕ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԱՆԳԼ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
ԼՈՅՏ ՃՈՐՃԻ ՃԱՌԸ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 19.— Բրիտանական խորհրդարանին մէջ այսօր տեղի ունեցաւ վիճաբանութիւն մը Աշխատաւորներու միացեալ բանաձեւին շուրջ, որով բարեփոխում մը կ'առաջարկուէր գահաճառին տրուելիք պատասխանին մէջ: Այս բարեփոխութեան համեմատ Ազգաց Դաշնակցութենէն պիտի խնդրուէր Ամերիկայի գործակցութեամբ քննութիւն մը կատարել Գերմանիոյ վճարելու կարողութեան մասին: Առաջարկին համաձայնութիւն յայտնած էր նաեւ Գործաւորական Կուսակցութիւնը եւ վիճաբանութիւնը բացառիկ չահեկանութիւն մը ըստացաւ Լոյտ Ճորճի արտասանած ճառին պատճառաւ:

Լոյտ Ճորճ դարձեալ մէջտեղ դրաւ Եւրոպայի դժուարութիւններուն կարգադրութեան համար Ամերիկեան օգնութեան յուխտանական խնդիրը: Լորտ Ռօպէրթ Սէսիլ առանց պակսեցնելու Ամերիկայի օգնութեան արժէքը դիտել տըւաւ որ պաշտօնական հրաւէր մը Ամերիկայի կողմէ նոր մերժումի մը վտանգը կը պարունակէ: Ուրիշ առեւտրականներու պէս չեղաւ Ֆրանսայի հետ խզումէ մը խուսափելու անհրաժեշտութիւնը եւ անկարելի նկատեց սկիզբէն մինչեւ վերջը Վէրսայլի դաշնագիրը վերաքննելու համար համաշխարհային գօնֆէրանսի մը գումարումը:

Լոյտ Ճորճ իր սովորական պերճախօսութեամբ ի վեր հանեց Ռուրի գրաւման նոյն ինքն Ֆրանսայի համար պարունակած վտանգները եւ ըսաւ թէ Անգլիոյ ու Ամերիկայի պարտքն է Ֆրանսան ետ քաշել վտանգաւոր դիրքէ մը: Ըսաւ թէ ինք ոեւէ կերպով չքննադատեր Պօնար Լօյի կառավարութիւնը, որ իրրեւ հաւատարիմ դաշնակից ջանաց ընել ինչ որ կրնար: Մր. Լոյտ Ճորճի կարծիքով Ֆրանսական կառավարութիւնը մխրճուեցաւ աղէտալի քաղաքականութեան մը մէջ: Հատուցմանց խնդրոյն մէջ չկար ոեւէ բան որ հարկադրէր այսպիսի բան մը: Գերմանիոյ մէջ յեղափոխութիւն մը շատ աւելի վտանգաւոր է Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Եւրոպայի համար քան զինուորապետական Գերմանիան, եւ Ֆրանսայի ձեռնարկը Գերմանիոյ 1914ի յիմարութեան կրկնութիւնն է: Ինք պահանջեց որ կառավարութիւնը անմիջապէս նոր քայլ մը առնէ, քանի որ Մեծն Բրիտանիա մեկուսի չկրնար մնալ: Առանց Ամերիկայի անկարելի է բան մը ընել, քանի որ Ամերիկա աշխարհի ամբողջ ոսկին մթերած ու կղզանքի տակ առած է իր սնտուկներուն մէջ: Ամերիկա ունի բարոյական պատասխանատուութիւն մը, քանի որ պատերազմի ճանակցեցաւ, իր նախագահը ստորագրեց հաշտութեան դաշնագիր մը եւ թէեւ Ծերակոյտը մերժեց այդ դաշնագիրը, բայց մերժումը հիմնուած չէր հատուցմանց խնդրոյն վրայ, այլ Ազգաց Դաշնակցութեան պատճառաւ տեղի ունեցաւ: «Ես, ըսաւ Լոյտ Ճորճ, իբրեւ վերջաբան, կառավարութեան կը թելադրեմ մերձենալ նախ Ամերիկայի եւ ապա Ամերիկայի հետ Ֆրանսայի, եւ վստահ եմ որ երկուքը միասին պիտի կրնան յաղթել դժուարութեանց»:

Աշխատաւորներու բանաձեւը մերժուեցաւ 196ի դէմ 305 ձայնով: Երեսփոխաններէն շատեր համակիր էին առաջարկին եւ տարակոյս չկայ թէ անոր ընդդէմ քուէ պիտի տային, բայց հակառակ քուէարկեցին, որովհետեւ գահաճառի պատասխանին համար եթէ բարեփոխութիւն մը ընդունուէր Երեսփ. Ժողովէն ընելիք սովորութեանց համեմատ անվստահութիւն կը նկատուէր կառավարութեան դէմ, եւ Երեսփ. Ժողովոյ մեծամասնութիւնը հակառակ էր տապալելու Պօնար Լօյի դահլիճը:

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆՈՐ ԶԻՋՈՒՄԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ

ՔՈԼՈՆԻԱ, Փետր. 19.— Անգլիա այսօր Հաննոքի իր գրաւած շրջանակին արեւմտեան կողմէն վեց քիլօմէթր հողաշերտ մը թողուց Ֆրանսայի, որով Ֆրանսա եւ Պելճիքա կրնան կատարել հակակշիռ ի գործ դնել, Տիւսէլտորֆէն երկաթուղիին վրայ, որու մէկ մասը Անգլիական շրջանակին մէջէն կ'անցնի:

ՊԱՅՔԱՐ

Entered at the Post Office at Boston, Mass., as second class mail matter.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Ձեռագիրները ետ չեն դարձուիր: Խմբագրութիւնը պատասխանատու չէ ստորագրուած յօդուածներու: Բաժնեգին, ծանուցում եւ ամէն գործառնութիւն ԿԱՆԽԻԿ: Ոեւէ գիմումի կամ հարցումի պատասխան ստանալու համար նամակագրոյշ ներփակելու է: Հասցէի փոփոխութեան համար նորին հետ մէկտեղ հինն ալ գրկել եւ 5 սենթ:

ԱՄԵՐԻԿԱ			ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	
Տարեկան	$6·00	ՀԱՏԸ ՉԵՌՔԻ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ 2 ՍԷՆԹ	Տարեկան	$6·00
Վեցամսեայ	3·00	ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐ 3 ՍԷՆԹ	Վեցամսեայ	3 50
Եռամսեայ	1·75			

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱ

Անգլիոյ Գործաւորական կուսակցութեան պետ Մաքտօնալտ, Բրիտանական խորհրդարանի բացման առթիւ, Մերձ. Արեւելքի խնդրոյն եւ Լօզանի Գոնֆէրանսին շուրջ խօսելով, անգամ մըն ալ շեշտեց Ռուսիոյ խորհրդային կառավարութիւնը ճանչնալու անհրաժեշտութիւնը, եւ ցաւ յայտնեց որ Ռուս պատուիրակութիւնը աւելի կարեւոր չափով հաշուի չէր առնուած Լօզանի խորհրդակցութեանց միջոցին:

Շատ բնական է որ Անգլիոյ Գործաւորական կուսակցութիւնը համակիր ըլլայ ընկերվարական շարժումներու, բայց երբեք հիացող մը չէ խորհրդային կարգերու, եւ, եթէ այսօր իշխանութիւնը ձեռք անցընէր, ապահովաբար կարելի է ըսել թէ ոչ ծայրայեղութեանց կը դիմէր, ոչ ալ այդպիսի դրութիւն մը կը հաստատէր երկրին մէջ:

Եւ Անգլիոյ գործաւորութիւնը, ինչպէս իր հակումներուն այնպէս նաեւ արտայայտութեանց մէջ չափաւոր է միշտ, հետեւաբար իր պետին խօսքերը, Խորհրդային Ռուսիոյ մասին անպայման ջատագովութենէ մը աւելի, պէտք է նկատել քաղաքական չէզոք տեսութիւն մը, Մերձ. Արեւելքի գործերուն նկատմամբ:

Այսօր, Լօզանի ձախողութենէն յետոյ, այլեւս տարակոյս չկայ թէ, եթէ Ճենովայի գոնֆերանսը եւ յետոյ Լահէի խորհրդակցութիւնները անյաջողութեան չմատնուէին, եւ Արեւմտեան պետութիւնք հաւկցողութեան մը գային Ռուսիոյ հետ, ինչպէս ծրագրած էր ու կը փափաքէր Լոյտ Ճորճ, Թուրքիոյ խնդիրը մինչեւ հիմա լուծուած լմնցած կ'ըլլար, եւ շատ աւելի դիւրութեամբ ու արդարութեամբ: Լօզան Ճենովայի կրկնութիւնն եղաւ, կամ աւելի ճիշդ անոր շարունակութիւնն էր, եւ դեռ վերջը յայտնի չէ, ցորչափ Եւրոպա եւ Ռուսիա ներկայ դիրքը կը պահեն իրարու հանդէպ:

Եւրոպայի բոլոր քաղաքական եւ տնտեսական խնդիրներուն եւ մասնաւորաբար Մերձ. Արեւելքի խնդրոյն իրապէս եւ հիմնապէս լուծման համար, անհրաժեշտ է Ռուսիոյ հաւանութիւնն ու գործակցութիւնը: Առանց ատոր ծուռ ու խախուտ պիտի ըլլայ ամէն կարգադրութիւն ու պիտի փչի անպատճառ, ինչ ջանք որ ալ թափեն առաջնակարգ պետական մարդիկ ու դիւանագէտներ: Հետագրական գործակալութիւնք կը հաղորդեն, որ Բուանքարէ հեռագիրներով, իր գործակալներով եւ նոր զիջումներու խոստումով կը ջանայ համոզել Էնկիւրին, որ էւել պակաս իրաւախոհ ըլլայ եւ իր լիազօրները ստորագրեն Լօզանի մէջ առաջարկուած խաղաղութեան դաշնագիրը, եւ Լորտ Քըրզըն ալ, Պոլսոյ Անգլիական Բարձր Յանձնակատարութեան միջոցաւ նոյն մտօք խորհուրդներ տուած ու ազդարարութիւններ ըրած է Իսմէթ Բաշայի: Անշուշտ Բուանքարէ շատ կը փափաքի անհոգ ըլլալ Արեւելքէն, երբ Ֆրանսա այնքան արկածալից ու վտանգաւոր գործերու մէջ մխրճուած է Հռենոսի կողմը. Քըրզըն ալ գիտէ թէ պատերազմը, նոյն իսկ Մուսուլի քարիւղին համար, անժողովրդական է Բրիտանական կայսրութեան մէջ, երկուքն ալ հետեւաբար, թէեւ իրարու անհամաձայն ու հակառակ, անկեղծօրէն կ'ուզեն, կ'աշխատին կերպ մը գտնել ու խաղաղութեան դաշնագիր մը ստորագրել տալ Թուրքերուն, եւ այս կէտին վրայ կը կեդրոնացնեն իրենց բոլոր ջանքերն ու ճարտարութիւնը:

Բայց Թուրքերը խօսք պիտի հասկնա՞ն, պիտի ուզե՞ն կուլ տալ դաշնակիցներու հրամցուցած ոսկեզօծ դեղահատները: Ասիկա խնդիր մըն է, որ բաւական ջուր կը վերցնէ, երբ մանաւանդ Իզմիրի վերջին անցուդարձերը, Պոլիս օտար առեւտրական ընկերութեանց դէմ Թուրքերու ձեռք առած միջոցները, շատ որոշ կերպով կ'արտայայտեն Էնկիւրիի մէջ տիրող ոգին ու մտայնութիւնը: Նոյն իսկ ենթադրելով թէ Թուրքեր համոզուին ու դաշնագիր մըն ալ ստորագրեն, այդ դաշնագիրը ի՞նչ արժէք ու երաշխաւորութիւն կրնայ ներկայացնել ի շահ խաղաղութեան, երբ Ռուսիա դուրս կը մնայ այդ խաղաղութենէն եւ գայն անհամաձայն կը գտնէ իր շահերուն ու ապահովութեան հետ:

Անգլիոյ Գործաւորական կուսակցութեան պետը իրաւունք ունի: Արեւելքի խնդրոյն, ինչպէս Եւրոպական բոլոր խնդիրներու լուծման եւ խաղաղութեան հաստատութեան համար, անհրաժեշտ է Ռուսիոյ ճանաչումը Եւրոպայի ու Ամերիկայի կողմէ, եւ անոր լիուլի մասնակցութիւնն ու գործակցութիւնը համաշխարհային խնդիրներու կարգադրութեան մէջ: Այն ատեն հարկ չմնար պարտաւ Թուրքերը երեք ամիս Լօզանի մէջ ողոքելու ու շփացնելու ու վերջէն ալ ջանքեր ընելու, անոնց խօսք հասկցնելու համար:

Անոնք անմիջապէս մէկդի կը դնեն ներկայ ըմբոստութիւնն ու ամբարտաւանութիւնը, եւ իրենք իրենց խօսք կը հասկնան:

Մերձ. Արեւելքի խաղաղութիւնը եւ հոն ապրող բոլոր ժողովուրդներու, նոյն իսկ, եթէ ոչ Թուրք պաշտօնէութեան ու զինուորութեան, Թուրք հասարակ գիւղացիին շահը, կը պահանջէ որ Եւրոպա եւ Ռուսիա հաշտեցողութեան գան օր առաջ, եւ վերջ տանէ ներկայ կացութիւնը որ կործանարար է ամէնուն համար:

ՀԱՅՔ ԵՒ ԴՐԱՑԻ ԱԶԳԵՐ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

ԺԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆՑ ԱՍԻԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ.— ԽԱԼԻՖԱՅՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒԼԹԱՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ.— ՕՍՄ. ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՆԿՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ.

(Շար. Ուր. Օրուան Թիւէն)

Ֆաթիհ առաջին Թուրք Սուլթանն էր որ Հայաստանի մէկ մասը գրաւեց Կարնոյ շրջանակէն: Մինչեւ իր օրը Օսմանեան Սուլթանները իրենց զէնքը դարձուցած էին Կ. Պոլսոյ կայսրութեան դէմ եւ կ'գրաւէին Եւրոպայի կողմը աշխարհակալութիւններով, իսկ Ասիոյ մէջ Գարամանի այսինքն նախկին Գոնիայի սուլթանութեան սահմաններէն գրեթէ անդին անցած չէին, զգուշանալով բախումներ ունենալէ Միւսլիման իշխանութեանց հետ եւ իրենց ամբողջ ոյժն ու ուշադրութիւնը կեդրոնացնելով կեավուրներու դէմ:

Պոլսոյ անկումը, որ բոլոր Մահմետական աշխարհակալներու երազն եղած էր եւ մէկուկէս դար զբաղեցուցած էր Օսմանցիները, հանգրուան մը եղաւ ուրկէ Սուլթաններ աւելի արագ ու դիւրին աշխարհակալութեան ասպարէզ մը նշմարեցին Ասիոյ մէջ: Անոնք այլեւս այնքան մեծցած ու զօրացած էին որ կրնային խորհիլ թէ իրաւունք ունէին ամբողջ իսլամական աշխարհի վրայ տարածել իրենց թեւարկութիւնը: Ասոր ամենամեծ արգելքն էր Եգիպտոսի Սուլթանը, որուն կը պատկանէր Խալիֆայութիւնը այն ատեն, եւ Հալէպի ու Դամասկոսի Սուլթանները կը ճանչնային իր գերիշխանութիւնը:

Ֆաթիհի աչարկու Թոռը Եաւուզ Սուլթան Սէլիմ իր ամբողջ ժամանակը յատկացուց Ասիան նուաճելու:

Անիկա Չալտըրանի դաշտին մէջ Պարսկաստանի Շահ Իսմայէլի բանակը ջախջախեց շնորհիւ իր Թնդանօթներուն եւ ամբողջ Հայաստան ինկաւ իր իշխանութեան տակ, իսկ Սուրիոյ մէջէն յաղթական յառաջացաւ մինչեւ Գահիրէ, վերջ դրաւ Մէմլուքներու իշխանութեան եւ խլեց Խալիֆայութիւնը, եւ այսպէս եղաւ ոչ միայն բացարձակ վեհապետ Օսմանեան Կայսրութեան այլ նաեւ կրօնապետ բոլոր հաւատացեալներու, իբրեւ Մարգարէին յաջորդը:

Խալիֆայութիւնը Թուրք Սուլթաններու տիրապետութեան ու քաղաքականութեան տարբեր գոյն ու հանգամանք տուաւ: Անոնք մինչեւ այն ատեն իրաւ անգութ ու անողոք բանակայիններ էին, բայց կրօնական տեսակէտով այնքան մոլեռանդ չէին: Երբ Խալիֆա եղան իրենց վայրագութեան վրայ աւելցաւ կրօնական մոլեռանդութիւնը, որուն մէջ հետզհետէ աւելի աններող ու ծայրայեղ եղան, եւ իրենցմէ ոմանք նոյն իսկ խորհեցան բնաջինջ ընել իրենց կայսրութեան սահմաններուն մէջ ապրող քրիստոնեաները: Այս կարգի ծրագիրներու գործադրութիւնը խափանուեցաւ պետութեան աւագանիին կողմէ, որոնք քրիստոնէից գոյութեան մէջ ոչ թէ վտանգ չէին տեսներ, այլ օգուտ ու շահ կը գտնէին, քանի որ անոնք էին ծառայող եւ արտադրող տարրը, իսկ Թուրքեր եւ միւսլիմաններ կ'ապրէին միայն, իբրեւ զինուոր եւ պաշտօնեայ:

Օսմանցիք արագ աշխարհակալութիւններ ըրին, բայց չկրցան ամուր տիրապետութիւն մը հաստատել: Աշխարհաշինութեան, պետութիւն կազմակերպելու ձիրքն ու կարողութիւնը պակսեցաւ իրենց: Անոնք նմանեցան այն մարդոց, որ արագ ու անյագ կ'ուտեն, առանց մտածելու մարսողութեան մասին, եւ շուտով ապառողջ ու հիւանդկախ վիճակի մը կը մատնուին: Սուլթանները կ'իշխէին Պոլսոյ մէջ, իսկ երկրին ամէն կողմը, ամէն ժամանակ կը բուսնէին բռնակալներ այլեւայլ ազգով ու անունով, որոնք տեսակ մը ինքնավար ու անկախ իշխանութիւն կը վարէին: Նոյն իսկ կը պատերազմէին իրարու հետ, նահանգի մը կամ քաղաքի մը տիրապետութեան համար, եւ երբ աւելի զօրանային կ'ապստամբէին Սուլթանին դէմ:

Սէլիմէն սկսեալ Օսմանեան Սուլթաններու ամէնքն ալ, նոյն իսկ իրենց ամենազօրութեան օրերուն, զբաղեցան այս ապստամբութիւնները ճնշելու: Անոնք մէկ ու կէս դար Պարսից դէմ պատերազմեցան Հայաստանի համար: Ըստիպուեցան քանիցս դէպի Պաղտատ մեծածախս արշաւանքներ ընել, եւ ասոնք սպառեցին իրենց զինուորական ոյժը: Միեւնոյն ժամանակ Սուլթանները եւ զիրենք շրջապատող մեծ պաշտօնատարները հետզհետէ անձնատուր եղան շուայտութեանց ու մեղկացան, իսկ պալատին շռայլ ու անհաշիւ ծախքերուն համար անբաւական եղան պետական հասոյթները եւ այսպէս տնտեսական քայքայումն ու սնանկութիւնն ալ չուշացաւ:

Թուրքեր օտար միջամտութեան եւ քրիստոնեայ տարրերու ազատագրական շարժումներուն կը վերագրեն իրենց կայսրութեան տկարութիւնն ու նուազումը:

Ընդհակառակը իրենք տկարացան, բուն իսկ, կրօնքով միւսլիման, եւ շատերն ալ ծագումով Թուրք ապստամբներու դէմ մղուած պատերազմներու մէջ:

Ասոնք էին որ իրենց ոյժը սպառեցին, ու այս ուժասպառութիւնը եւ ոչ թէ Քրիստոնէից ապստամբութիւնները յառաջ բերին Եւրոպական պետութեանց միջամտութիւնը:

ԱԳՈՒԼԵՑԻ

(Նար. Շր. Օրուան Թիւով)

ՎԻՔՐԻ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ՀԱՍՔԷԼԻ

Գնդ. Հասքէլի վերջերս Մոսկուայի մէջ ըրած կարգ մը յայտարարութեանց, Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Քարտուղար Մր. Չարլզ Վիքրի հետեւեալ պատասխանը տուած է:

Խորունկ հետաքրքրութեամբ կարդացի Գնդ. Հասքէլի յայտարարութիւնը այս առտուան թերթին մէջ: Գնդ. Հասքէլը անձամբ ճանչցած ըլլալուս համար, շատ բարձրօրէն կը գնահատեմ իր դատողութիւնը եւ իր կարողութիւնը իբր նպաստի վարիչ: Հետեւաբար, կը դժկամակիմ հակառակ խօսիլ իր ո'րեւէ թելադրութեան, բայց միեւնոյն ատեն համոզուած եմ թէ, Գնդ. Հասքէլ տեղեակ չէ բոլոր իրողութիւններուն, ապա թէ ոչ, չէր կրնար ընել այն կարգ մը յայտարարութիւնները, որոնք իրեն կը վերագրուին այսօրուան հաղորդագրութեանց մէջ:

Ան կ'ակնարկէր մանուկներու որոնց ծնողքներէն մէկը կամ երկուքն ալ ողջ են, եւ որոնք տակաւին Ամերիկեան կազմակերպութեանց կողմէ կը հոգացուին Հայ եւ Յոյն որբանոցներու մէջ: Ես դեռ նոր վերադարձայ Յունաստանէն ու Պոլսէն, ուր կատարեալ քննութենէ մը անցուցի Մերձ. Արեւելքի բոլոր որբանոցի գործերը: Չկայ բան մը որուն համար Ամերիկեան Նպաստի գործիչները աւելի շատ աշխատին, քան գտնել ծնողքներ, ազգականներ ու բարեկամներ որոնք կարող ըլլան հոգ տանելու Րիլիֆի որբանոցներու մանուկներուն:

Եթէ Գնդ. Հասքէլ, կամ ո'րեւէ ուրիշ մէկը, տեղեկութիւններ ունի թէ ո՞ւր կրնանք այդ տղոց համար գտնել ծնողք, ազգականներ կամ պատասխանատու տուներ, մեզ խորապէս երախտապարտ պիտի ընէ:

Յունաստանի մէջ միայն այս պահուս ունինք աւելի քան 12,000 Հայ որբեր (բացի Յոյն մանուկներէն) որոնք վերջերս դուրս փոխադրուեցան Կեդր. Անատոլուէն եւ որոնց ծնողքը մեծ մասամբ զոհ գացին ջարդերու եւ տեղահանութեանց: Այս Հայ որբերէն 9,000ը, Յոյն կառավարութեան եւ քաղաքացիներու բարեացակամութեամբ, առժամեայ կերպով կը բնակին ամառնային պանդոկներու մէջ, բայց այդ ամառնային պանդոկները Ապրիլ 1է առաջ պէտք է անպատճառ պարպուին ու վերադարձուին իրենց տէրերուն:

Մեծապէս կ'ըղձանք որ Գնդ. Հասքէլ կամ որեւէ ուրիշ մէկը մեզի գործակցի որ այս 9,000 տարագիր որբ մանուկներուն համար գտնենք ծնողքներ, ազգականներ կամ պատասխանատու յարկեր:

Կան նաեւ ուրիշ 9,000 Հայ որբ մանուկներ, վերջերս Անատոլուէն քշուած դէպի Հալէպ, Սուրիոյ մէջ, որոնց համար ես կը փափաքինք գտնել ազգականներ, ծնողքներ կամ պատասխանատու բարեկամներ: Ասիկա՝ առանց յիշելու աւելի բազմաթիւ որբերը որոնք կը գտնուին Ռուսական Կովկասի մէջ եւ այլուր:

Տեղեկագրուածին համեմատ, Գնդ. Հասքէլ ըսած է նաեւ թէ, «ժամանակը հասած է որ Հայ եւ Յոյն փախստականները վերադառնան Փոքր Ասիա, հաւատարմութիւն երդնուն Թուրքիոյ, ընդունին զինուորական ծառայութիւնը եւ լաւ Թուրքեր դառնան»: Անշուշտ տեղի կայ տարակարծիք ըլլալու այս բանին իմաստութեան կամ գործնականութեան մասին: Այսու հանդերձ, քիչ մը նշանակալից է որ, այն թերթը որ իր ներսի էջերուն վրայ կը կրէր Գնդ. Հասքէլի տեսակցութիւնը, իր դրսի էջին վրայ եւ երկու կամ երեք սիւնակ տարածութեամբ կը պարունակէր յայտարարութիւն մը թէ Ֆրանսական ու Բրիտանական մարտանաւեր կ'ըսպասէին Զմիւռնիոյ նաւահանգիստին մէջ, պատրաստ գտնուելով Ֆրանս. Հիւպատոսն ու միւս եւրոպական քաղաքացիները փոխադրելու ապահով տեղեր:

Նկատի ունենալով վերջին վեց տարուան ողբալի փորձառութիւնները, զարմանալի չէ որ Հայերն ու Յոյները կը դժկամակին ետ վազելու դէպի Անատոլուի իրենց նախկին տուները, երբ նոյնիսկ Ֆրանսական ու Անգլիական հիւպատոսներն ու քաղաքացիները պէտք կ'զգան թնդանօթակիրներու պաշտպանութեան:

Ես մեծ յարգանք ունիմ Գնդ. Հասքէլի անձին հանդէպ եւ կը յարգեմ իր դատողութիւնը, բայց կը վախնամ որ այս պարագային ան պատկերին միայն մէկ մասը տեսած է:

ՌամկավարԱզատական Կուսակցութիւն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 25

ՓՐԱՒԻՏԷՆՍ.— Ակումբիս հրապ. ժողովը Կիրակի օր, 10 ՔՐԷՆՍԹԸՆ ՍԹ., մեր սրահին մէջ: Պիտի ատենախօսեն Ընկ. Տf. Յ. Ծովիկեան, Ս. Մալխէմէզեան և Տf. Արշակ Տէր Մարկոսեան:

ՔԼԻՎԼԷՆՏ.— Ակումբիս հրապ. ժողովը, Կիրակի օր: Պիտի խօսին Ընկերներ Հ. ԲԱՐՈՒՆԱԿԵԱՆ եւ ՎԱՀՐԱՄ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, Y. M. C. A.-ի սրահին մէջ՝ կէսօրէ ետք ժամը 1.30-ին:

ՄԱՐՏ 4

ՍԻՆՍԻՆԷԹԻ.— Ակումբիս հրապ. ժողովը Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 1-ին: Պիտի ատենախօսէ Ընկ. Մ. Պ. ՓԵՐԵՑԵԱՆ:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 25

ՍՓՐԻՆԿՖԻԼՏ.— Ակումբիս ԽԻՍՏ կարեւոր ընկերական ժողովը, Կիրակի կ. ե. ժամը 2ին, Ընկ. Մ. Թագւորեանի բնակարանին մէջ: Ամէն ընկերոջ ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Կ. Յ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ:

ՄԻԹՉԻԻՆ ՍԻԼԻՄ.— Ակումբիս ընկերական ԿԱՐԵՒՈՐ ժողովը, Կիրակի կէսօրին ժամը 12ին, Ընկ. Յակոբ Խաչատուրեանի բնակարանին մէջ: Ամէն ընկերոջ ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՀԱՆԴԷՍ – ԽՆՋՈՅՔ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 21

ՔԷՅՄԲՐԻՃ.— Ակումբիս հանդէս-երեկոյթը, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, 40 Փրօսփէքթ Սթ.-ի սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնք տեղին վրայ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ-ԽՆՃՈՅՔ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 22, Հինգշաբթի

ՄՕԼՏԸՆ.— Ակումբիս պարահանդէս-խնջոյքը, Հինգշաբթի օր: Մանրամասնութիւնք տեղին վրայ:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 25

ՈՒՍՏԸ.— Ռամկ. Ազատ. Կուսակ. տեղւոյս օժանդակ դերասանական խումբը պիտի ներկայացնէ «ԱՆՄԱՀ ԲՈՑԸ» Կիրակի օր, երեկոյ ժամը 7-ին: ՀՕՐԹԻԿԸԼՋԸՐԸԼ ՀՕԼին մէջ: Մանրամասնութիւնք տեղւոյն վրայ:

ՄԱՐՏ 4

ԲԱՆՔԸՐՏ.— Ակումբիս ընկերա-համակրական ցերեկոյթը Կիրակի օր: Մանրամասնութիւնք տեղւոյն վրայ:

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 21, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

ՊՕՍԹԸՆ.— Ակումբիս դասախօսական ժողովը Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8-ին, Ակումբիս սրահին մէջ, 456 Թրիմօնթ Սթ.: Պիտի դասախօսէ Ընկ. Յ. Փիլիպպոսեան, նիւթն է՝ «Մարդ ի՞նչպէս կրնայ երկար ապրիլ»:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 23, ՈՒՐԲԱԹ

ՇԻՔԱԿՕ.— Ակումբիս գեղարուեստական երեկոյթը, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հայ Ազատութեան սրահին մէջ:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

ՊՕՍԹԸՆ.— Ակումբիս Բարեկենդանի առթիւ տրուելիք Փետր. 18ի հանդէս-խնջոյքը յետաձգուած է:

« Ա Ր Ե Գ »

ԳՐԱԿԱՆ–ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՄՍԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻՆ

(Երկու խօսք մեր ընթերցողներին եւ համակիրներին)

Այս տարուայ Յունուար ամսից Վիեննայում սկսեցինք հրատարակել «Արեգ» գրական–գիտական ամսագիրը։

Ամսագրի նպատակի եւ բովանդակութեան մասին նախապէս յայտարարել էինք հետեւեալը.—

«Արեգ»ը պիտի բովանդակէ գրական էջեր եւ քննադատական ուսումնասիրութիւններ արեւմտահայ, արեւելահայ, եւրոպական եւ ռուսական գրականութիւններից։

«Արեգ»ը տեղ պիտի տայ յատկապէս պատերազմի ընթացքում եւ պատերազմից յառաջացած նոր գրականութեան, որ ներշնչուած է հաշտութեան, ժողովրդների եղբայրութեան եւ հաւասարութեան իդէալներով։

«Արեգ»ը պիտի բովանդակէ նաեւ գիտական նիւթեր, հայ ժողովրդի պատմութեան եւ կեանքի վերաբերեալ։

Տարուայ վերջին կ'ուզէինք մի քանի խօսքով ամփոփել այն, ինչ որ կարողացաւ անել «Արեգ»ը այս նախագրեալների սահմանով։

Գրական էջեր.— «Արեգ»ը տեղ տուեց թէ արեւմտահայ եւ թէ արեւելահայ հեղինակներին, որոնց մէջ մէկ քանին արդէն անուանի գրագէտներ են։ Այս տարուայ ընթացքում «Արեգ»ին իր մասնակցութիւնը բերեց բաւական ընդարձակ չափով Ա. Իսահակեան։ Յունուարի թըւում հրատարակուեց «Բանաստեղծի Երազը», որ հեղինակի արժէքաւոր գրուածներից մէկը պիտի նկատուի։ Մարտ եւ Ապրիլ թուերի մէջ հրատարակուեց «Սասմայ Միհր» վիպական պօէմը, որ կը մնայ մեր գրականութեան մէջ որպէս աշխատանքի պայքարը ներկայացնող գեղեցիկ գործ։ Բացի այդ՝ Օգոստոսի թըւում հրատարակուեց «Ուստայ Կարօն եւ Գիւմրեցի վաճառականները», որ առնուած է «Ուստայ Կարօ» անտիպ վէպից։ Սրանից զատ՝ լոյս տեսան «Արեգ»ի զանազան թուերի մէջ առակներ, աւանդութիւններ, արձակ եւ ոտանաւոր բանաստեղծութիւններ, որոնց մէջ երեւում է միշտ տաղանդաւոր գեղագէտի ձեռքը։

Նոյնպիսի տաղանդով եւ նոյնպիսի ջերմութեամբ «Արեգ»ին մասնակցեց այս տարի արեւմտահայ անուանի արձակագիր Տիկին Զապէլ Եսայեան։ Յունուար եւ Փետրվար թուերի մէջ հրատարակուեց «Բաւական է...»ն, Մարտ, Ապրիլ, Մայիս թուերի մէջ «Հոգիս Աքսորեալ», Յունիսին «Ճամբուն վրայ», եւ Հոկտեմբերին «Հանգրուան»ը։ Մէկ տարուայ ընթացքում չորս գրական գործ, որոնք բոլորն էլ կը մնան Զապէլ Եսայեանի լաւագոյն էջերի թւում, ինչպէս նաեւ մեր գրականութեան մէջ, թէ իրենց գեղեցիկ արուեստով եւ թէ իրենց լայն ոգով։

Արեւմտահայ բանաստեղծական էջերից այս տարի ի միջի այլոց հրատարակուեցին Կ. Սիտալի «Կարաւանի Ետեւէն», որ արժէքաւոր պօէմ է, Արսէն Երկաթի «Զմրան Հէքեաթը» եւ «Նախապետը», որոնք երիտասարդ բանաստեղծի նուրբ գրուածքներից են։ Բացի այդ՝ երեւացին Ա. Երկաթի փոքրիկ բանաստեղծութիւններն ու բանաստեղծական թարգմանութիւնները, մեծ մասամբ կատարուած շնորհալի արուեստով։

Բանաստեղծական բաժնի մէջ երեւացին նաեւ նոր ուժեր, որոնցից մէկ քանին խոստմնալից են, եւ կարող են հետզհետէ գեղեցիկ գործեր տալ, եթէ նոր շնչուեն կեանքից, լաւագոյն վարպետների գրականութիւնից եւ մեր ժողովրդական գանձարանից։

Գրական բաժնի մէջ կ'ուզէինք յիշատակել նաեւ Դ. Մելոյեանի «Ոսկու Դէզը», Ս. Շահպազի «Փառքին Նախաձօն», Հրաչ Զարդարեանի «Յարմար Ամուսին մը» եւ «Ի՞նչպէս կարելի է, Տօքթէօր»։

Աւելորդ է ասել, թէ ինչ խոշոր նշանակութիւն ունի արձակը գրականութեան համար։ Մենք պէտք է մասնաւոր ուշադրութիւն դարձնենք այդ ճիւղի վրայ եւ ամեն կերպ նպաստենք նրա զարգացման եւ կատարելագործման։

Մեզ հարկաւոր է կուռ, ուժեղ, իրական եւ հոգեբանական արձակ, եւ ոչ երկարապատում, ռոմանտիկ ու չափակրատ վէպեր կամ նորավէպեր։

Օտարին գրականութիւնից «Արեգ»ը անցնող տարուայ ընթացքում տուեց ոտանաւոր եւ արձակ էջեր։ Ոտանաւոր մասի մէջ կարեւոր մասնակցութիւն բերեց Շէքսպիրի յայտնի թարգմանիչ Յովհաննէս Մասեհեան, որ տուեց Բայրընի «Մանֆրէդ»ը ամբողջութեամբ, «Չայլդ Հարօլդ»ից գեղեցիկ էջեր, ինչպէս եւ գերման գրականութիւնից՝ Գէօթէից եւ Շիլլէրից լաւագոյն կտորներ։

Արձակի բաժնում հրատարակեցինք անգլիացի անուանի գրագէտ Հ. Ուէլսի «Պարոն Բրիտլինգ կը գրէ մինչեւ արշալոյս» կարեւոր գործը, Օր. Եսթեր Տէր Սահակեանի թարգմանութեամբ։

«Բացի այս՝ «Արեգ»ի զանազան թըւերում հրատարակեցինք հնդիկ մեծ բանաստեղծ Ռ. Թագորի արձակ բանաստեղծութիւններից գեղեցիկ էջեր, Համլիկ Թումանեանց թարգմանութեամբ, ինչպէս եւ ռուս գրականութիւնից, Ալ. Կուպրինից, մի կտոր Ս. Թափառականի թարգմանութեամբ։

Ժողովրդական Գրականութիւնից հրատարակեցինք Տիգրան Չիթունու գեղեցիկ մշակութեամբ եւ վերլուծումով յայտնի հայ–քրդական սիրային վէպը՝ «Լէյլի Մեջնուն»։

ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ.

«Արեգ»ի այս տարուայ թուերի մէջ մանրամասն քննութեան ենթարկուեցին թէ հայ եւ թէ միջազգային գրագէտներ, որոնց մէջ արեւմտահայ արձակագիր Արփիար Արփիարեան, արեւելահայ բանաստեղծ Վահան Տէրեան, (Սմ. Ցակոբեանի կողմից), ֆրանսիացի արձակագիրներ Ռոմէն Ռոլան եւ Հանրի Բարբիւս, ինչպէս եւ գերմանացի բանաստեղծ–դրամատուրգ Ստեֆան Ցուայգ (Ս. Արեւեանի կողմից)։

Բացի այս՝ հրատարակեցինք նաեւ քննական յօդուածներ ռուս վիպասան Վլ. Կորոլէնկոյի, ֆրանսիացի Մոլիէրի եւ գերմանացի Գերհարտ Հաուպտմանի մասին, ինչպէս եւ քննական վերլուծութիւն Լեւոն Շանթի նոր դրամայի՝ «Շղթայուած»ի մասին։

Այս քննադատական ուսումնասիրութիւններից զատ «Արեգ»ը հրատարակեց մի շարք յօդուածներ Պարսկահայ աշուղների մասին, տալով նրանց անտիպ էջերը, կենսագրական տեղեկութիւններով եւ վերլուծումով, գրուած Արամ Երեմեանի կողմից։

Քննադատական բաժնից անկախ «Արեգ»ը ունեցել է նաեւ Գրախօսական Բաժին, վերապահուած միայն գրական հրատարակութիւնների համար։ Այդ բաժնի մէջ համառօտ վերլուծութեան եւ գնահատութեան են ենթարկուել ինքնուրոյն եւ թարգմանական գործերը, ինչպէս եւ գրական դէմքերն ու հոսանքները։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.

«Արեգ»ը ամենեւին յաւակնութիւն չի ունեցել գիտական հանդէս լինելու։ Նրա կոչումը եղել է գրական–քննադատական։ Բայց որոշ տեղ յատկացրել է նաեւ այնպիսի յօդուածների, որոնք գիտական բնոյթ ունին։ Այս բաժինը նախնական յայտարարութեան համաձայն եղել է միայն մեր կեանքին եւ պատմութեան վերապահուած՝ տեղի սղութեան հետեւանքով։ Այս տարի հրատարակուել է 1 յօդուած, լեզուագիտական խնդրի շուրջ, 5 յօդուած սոցիալ–տնտեսական–իրաւական խնդիրներ հին Հայաստանից, Յակոբ Զորեանի աշխատութեամբ, եւ 1 յօդուած հին դաղթականութեան պատմութիւնից։

Ահա մօտաւորապէս այն նիւթը որ տուել է 1922 թուականի ընթացքում «Արեգ» ամսագիրը։

Չնայելով տարուայ ծանր պայմաններին՝ «Արեգ»ը հրատարակուել է կանոնաւոր կերպով եւ տուել է լրիւ 12 թիւ, խտացուած ծաւալով։ Վիեննայի տպարանական ընդհանուր գործադուլը, որ տեղի ունեցաւ այս տարուայ ընթացքում եւ «Արեգ»ի փոխադրութիւնը, որ կատարուեց Վիեննայից Բերլին՝ տարուայ վերջին ամսին — մասամբ ուշացրին ամսագրի հրատարակութիւնը, բայց չկրճատեցին նրա թուերը։

ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՏՈՐՆԵՐ.
ՆՈՐ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ.

Բացի ամսագրի թուերից առանձին հատորով դուրս են եկել Զ. Եսայեանի «Հոգիս Աքսորեալ»ը, Ա. Իսահակեանի «Սասմայ Միհր»ը, Կ. Սիտալի «Կարաւանի Ետեւէն», Սմ. Ցակոբեանի «Արփիար Արփիարեանը», Ս. Արեւեանի «Մի Լէյլի–Մէջնուն»ը Բայրընի «Մանֆրէդ»ը ջազգային Գրագէտներ»ը, Տ. Չիթունու Յովհ. Մասեհեանի թարգմանութեամբ, ինչպէս եւ շուտով լոյս պիտի տեսնեն Ս. Ցակոբեանի «Վահան Տէրեան»ը եւ Ս. Արեւեանի «Միջազգային Գրագէտներ»ի II հատորը։

«Արեգ» ամսագրից անկախ, բայց նրա խմբագրի աշխատութեամբ այս տարի լոյս են տեսել նաեւ «Պետրոս Դուրեան» եւ «Հերանոյշ Արշակեան» ուսումնասիրութիւնները, որով մէկ տարուայ ընթացքում 22 գրական հատորներ «Արեգ»ի հետ միասին։

Աւելորդ է պատմել, թէ ինչպիսի դժուարին պայմանների մէջ է կատարուել է այս բոլորը։

Հրաւիրում ենք բոլոր նրանց, որոնք որ եւ է կերպ համակիր են այս գործին — իրենց բաժին աջակցութիւնը բերեն։

Ցանկացողները կարող են բաժանորդագրուել Հայաստանի կամ միւս վայրերի դպրոցների կամ գրադարանների համար — քանի որ խմբագրութիւնս իր կողմից շատ օրինակներ չի կարող տրամադրել այդ նպատակով — որով թէ մեր ժողովրդի մտաւոր պահանջքին որոշ գոհացում կը տրուի եւ թէ այս ամսագրի հրատարակութեանը աջակցութիւն կը մատուցուի։

Այս վստահութեամբ եւ այս հաւատով բաց ենք անում 1923 թուի բաժանորդագրութիւնը։

Եւ յուսով ենք թէ այսքան դժուարութեամբ սկսուած գործը կէս ճանապարհին չպիտի մնայ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵԳ»

1923 թ. Ա. կիսամեակի բաժնեգինն է 20 փրանկ. (Ամերիկա 2 դոլար, Անգլիա 10 շիլին)։ Ուղարկել այդ երկիրների դրամի չէքով։

30 Դեկտ. 1923, Բերլին.

Մեր հասցէն՝

Re'daction Areg, S. Hakobian
Eisenacher Str. 38—39. Berlin W. 30

ՊՈՍԹՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՅՔ

Պոսթոնի Հայ Եկեղեցասէր Տիկնանց Ընկերութեան երրորդ տարեկան պարահանդէսը տեղի ունեցաւ Փետր. 6ի երեկոյ, Սթրէնտ չէկ, լուսազարդ սրահին մէջ, հազուադէպ յաջողութեամբ։

Ինչպէս նախորդ երկու տարիներ, այս անգամ եւս Պոսթոնի Հայ հասարակութիւնը լայն չափերով գնահատած էր, Եկեղեցասէր Տիկիններու անձնուէր աշխատանքը, որոնք, անտարակոյս, քաջալերուած այս արդիւնքէն աւելի վստահութեամբ պիտի շարունակեն իրենց այնքան օգտաշատ գործունէութիւնը։

Ներկաները անզուգական վայելք մը ունեցան պարահանդէսի ամբողջ տեւողութեան։ Մանաւանդ Օր. Ն. Շաղոեանի մեներգները, ընկերակցութեամբ Օր. Պալենցի դաշնակին, առանձին փայլ մը տուին պարահանդէսին։

Պարահանդէսին արժէքէն աւելի, մենք կ'ուզենք քանի մը խօսք ըսել զայն կազմակերպող ընկերութեան, անոր նպատակին եւ գործունէութեան նկատմամբ, որ կասկած չունինք, հետաքրքրական պիտի ըլլայ Ամերիկայի Հայ կենցաղով մօտէն հետաքրքրուողներուն համար։

Պոսթոնի Հայ Եկեղեցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնը կազմուած է 1906ին Հայ Առաք. Եկեղեցւոյ հովանաւորութեան տակ եւ վաւերացուած Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդարանէն։ Իր նպատակն եղած է աշխատիլ Հայ եկեղեցւոյ զարգացման եւ բարգաւաճման համար այս երկրին մէջ, տարածել եկեղեցւոյ սէրը Հայ բնտանիքներէն ներս, վառ պահելով հայրենի աւանդութիւններն ու բնիկ սովորոյթները ընտանեկան յարկերուն տակ, որով միայն կարելի կ'ըլլայ պատրաստել մի նոր սերունդ հայ ոգիով սնած եւ ամերիկեան դաստիարակութիւնով արդիացած։

Տիկնանց ընկերութիւնը տարիներէ ի վեր պահած է Հայ դպրոց մը, Հայ փոքրիկներուն հայերէն լեզուն սորվեցնելու, Հայ պատմութիւն աւանդելու եւ տառապող մեր ժողովուրդին եւ հայրենիքին սէրը ներշնչելու անոնց մատղաշ սրտերուն մէջ։ Թերեւս այս բոլորը շատ քիչ բան կը խօսին մեր փոքրիկներու անգիտակից հոգիներուն, սակայն վստահ ենք, որ անոնց անդրադարձումը շատ ուժեղ պիտի ըլլայ յետագային, եթէ հայ բնտանիքներ, գիտակ իրենց կոչումին, շարունակեն այն, ինչ որ կ'սկսի այս կարգի դպրոցներու մէջ։

Տիկնանց Ընկերութեան գործունէութեան դաշտը ըլլալով հանդերձ Ամերիկայի Հայ գաղութը, անխիա անտես չէ առած յայնկոյս Ատլանտեանի տառապող իր ազգակիցները, որոնք հաւատարիմ հայրենի հողին, եւ հաւատացած իր ազատագրութեան իրականացման՝ անլուր զրկանքներու եւ խոշտանգումներու ենթարկուած են։ Հ. Բ. Ը. Միութեան միջոցաւ Հայ որբերուն համար յատկացուած է 1920—21 երկու հազար հինգ հարիւր տոլար։ Ընկերութեան ազնիւ անդամուհիները իրենց սեպհական աշխատանքով կարած եւ պատրաստած են հագուստներ հայ կարօտեալներուն համար եւ ժամանակին ուղարկած են ուր որ պէտք է։

Իրենց անցեալ գործունէութեան հաւատարիմ, Տիկնանց այս Ընկերութիւնը որոշած է վերջին պարահանդէսին արդիւնքը յատկացնել եկեղեցիին եւ որբերուն։

Պոսթոնի Եկեղեցասէր Տիկնանց Ընկերութեան մասին կարելի չէ խօսիլ առանց յիշելու Տիկին Մաննիկ Գրիգորեանը, որ եղած է հիմնադիրը այս գեղեցիկ կազմակերպութեան եւ մնացած է շարունակ գուրգուրոտ մայր մը. կարելի է ըսել որ Տիկին Մ. Գրիգորեան մինչ այժմ եղած է այս ընկերութեան, ըլլայ իբր վարչութեան անդամ մը եւ կամ պարզ անդամ մը։

Ունի՞ արդեօք հայ իգական սեռը աւելի վսեմ առաքելութիւն մը, քան Եկեղեցասէր Տիկնանց ընդգրկած նպատակները, որ կը ձգտի եկեղեցւոյ, դպրոցի եւ ընտանիքի համագործակցութեան։ Երեք սիւներ որոնց վրայ կառուցուած ազգային ամբողջութիւն մը միայն կրնայ իրական եւ տեւական ըլլալ։ Նկատի ունենալով ընկերութեան նպատակին ամբողջ հմայքը, մենք երբեք յուսահատական չենք գտներ, որ այնքան քիչեր անդամագրուած են, միայն թէ անոր շուրջ հաւաքուած քիչերը գիտնան յարատեւել որդեգրուած սկզբունքներուն ոյժով։ Ժամանակը պիտի չուշանայ երբ հայ գաղութին աւելի լայն խաւերը պիտի հետաքրքրուին այս հարցերով։

Պոսթոնի Տիկնանց այս ընկերութիւնը գրեթէ առաջին Եկեղեցասէր կազմակերպութիւնն եղած է Ամերիկայի ցիր ու ցան անթիւ գաղութներու մէջ։ Վերջին տարիներուն, ուրախ ենք տեսնելու, որ Գեր. Առաջնորդ Սրբազան Հօր մասնաւոր ջանքերով, կազմակերպուած են տասնեւհինգ ուրիշ ընկերութիւններ միեւնոյն նպատակով, որոնք արդէն իսկ հետաքրքրութիւն ցոյց կուտան եկեղեցական կեանքի կազմակերպութեան։ Այժմ, որ Պոսթոն Առաջնորդանիստ քաղաք է, վստահ ենք որ Պոսթոնի հայերը աւելի հպարտ կ'զգան, հաւատացած ենք, որ Եկեղեցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնը Ն. Սրբազնութեան հայրական խնամքին եւ գուրգուրանքներուն առարկայ պիտի ըլլայ։ Իսկ ինչ կը վերաբերի տեղւոյն Հովուին եւ Հոգաբարձութեան, անտարակոյս անոնք պիտի չխնայեն ոչ մի ջանք այս Ընկերութեան զօրացման, որովհետեւ մէկին զարգացումը միւսին բարգաւաճումը կ'ենթադրէ անկասկած։

ՊԱՏՐԻԿ

ԹԵՐԹՕՆ — Թիւ 86

ՄԻ՛ ԼԱՐ

ՎԷՊ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷ
ԳՐԵՑ՝ Ա. Ն. ՆԱԶԱՐ

ԵՐԿՈՒ ՎԱՐԴԱՆՆԵՐ

Թուրքը մէկ քանի անգամ ցնցուեցաւ, ուժգին շարժումներ ըրաւ ինքզինք ազատելու համար, սակայն իր բոլոր փորձերը ի զերեւ ելան։ Վարդանի մատները պողպատի պէս եւ այնքան ուժով խրած էին իր վիզին մէջ, որ ոչ իսկ ճիչ մը կրցաւ հանել, աչքերը դուրս ինկան ակնակապիճներէն, բերանը փրփրեցաւ ու սկսաւ հեւալ։ Յանկարծ զիւային ժպիտ մը ուրուագծուեցաւ իր դէմքին վրայ, աջ բազուկը, որ ազատ էր վեր վերցուց ու դանակը, զոր տակաւին կը բռնէր, մխեց Վարդանի ձախ կուշտէն վար զիստին մէջ։ Վարդան բան մը չզգաց, ու շարունակեց հետզհետէ աւելի ուժով սեղմել անոր կոկորդը։

Այս ամէնը տեղի ունեցան այնքան արագ կերպով, որ երբ Ռուբէն Վարդանի քով փութաց, Թուրքին ձայնը արդէն տկարացած եւ ընդհատ ընդհատ հծծիւնի մը փոխուած էր, վայրկեան մը յետոյ բոլորովին լռեց ու անշարժացաւ։ Վարդան ոտքի ելաւ, անգամ մըն ալ քուրջի պէս թօթուեց ու մէկդի նետեց զայն եւ Ռուբէնին դառնալով ըսաւ.

— Այս ալ գնաց միւսներուն քով, դժոխքին տակը։

Բայց, երբ փորձեց քալել, տեսաւ որ արեան մէջ թաթախուած էր, անմիջապէս ձեռքովը շօշափեց վէրքը ու սկսաւ սեղմել արեան հոսումը դադրեցնելու համար։

Ռուբէն, որ անոր շարժումները կը դիտէր, գոչեց այլայլած.

— Ի՞նչ եղաւ։

— Ոչինչ — պատասխանեց Վարդան — մի՛ շփոթիր, դանակի փոքրիկ սկրդուք մը զիստիս վրայ, բաւական է արիւնը կեցնել ու մեր ճամբան կը շարունակենք։

Անխիա սակայն, որքան ալ կը ջանար ինքզինք քաջ ու անտարբեր ցոյց տալ, անդիմադրելի տկարութիւն մը կ'զգար այդ պահուն, շատ արիւն կորսնցուցած էր ու ցուրտը, որ սաստկացած էր, կ'ընդարմացնէր զինք։ Իր գրպանէն հանեց վիրակապ մը ու հականեխական, Ռուբէն գէշ աղէկ սրբեց, հականեխեց ու կապեց վէրքը, Լուսիային օգնութեամբ ու սկսան քալել։ Բայց հազիւ քիչ մը տեղ յառաջացած էին, Վարդան կանգ առաւ, չէր կրնար աւելի առաջ երթալ։ Վէրքը սաստիկ կը կոտտար, յետոյ կապը թրջուեցաւ ու դարձեալ արիւն սկսաւ հոսիլ։ Ռուբէն նորէն կապեց, անոր թեւը մտաւ ու քիչ մըն ալ քալեցին։

Վարդան կ'զգար թէ հետզհետէ կը տկարանայ, ալ դժուարաւ կը նետէր իր քայլերը, կարծես թէ ոտքերուն ծանր կապարներ կապուած էին եւ միշտ վար, գետնին տակը կը քաշէին զինք։ Յետոյ, ականջները սկսան զնգալ, աչքերը մթագնեցան, գլուխը դարձաւ եւ ուշակորոյս գետին ինկաւ։

Յանկարծ, իրեն այնպէս թուեցաւ որ բազմաթիւ ձիերու ոտքի դոփիւնը կը լսէ։ Իրարանցում, ժխոր, այլեւայլ խօսակցութիւններ տեղի կ'ունենային իր շուրջ, բայց բառ մը չէր իմանար, եւ ահա զօրաւոր բազուկներ վեր վերուցին զինք փափկութեամբ, փետուրի մը պէս, անկողնի մը վրայ դրին, վերմակներով ծածկեցին եւ սկսան տանիլ, ո՞ւր, չէր հասկնար, ջանաց խօսք մը ըսել, զէթ աչքերը բանալ, չկրցաւ, խորունկ հառաչանք մը թռաւ կուրծքէն, եւ իր շրթները անուն մը հծծեցին.

— Արեգնա՜զ...։

Եւ ալ բան մը չյիշեց։

* * *

Երբ Վարդան սթափեցաւ, ինքզինք գտաւ կակուղ ու տաքուկ անկողնոյ մը մէջ։ Իր զգայութիւնները տարտամ էին, ինքզինք անկարող կը գտնէր շարժում մը ընելու, գլուխը ծանր էր, մշուշ մը կը պատէր իր միտքը եւ բան մը չէր յիշեր գիշերուան դէպքերէն, միայն սաստիկ ծարաւ կ'զգար։

Իրեն այնպէս թուեցաւ որ մէկը կը ջանար դգալով մը օղիի պէս բան մը խմցնել իրեն, եւ բնազդաբար ըսաւ.

— Ա՜խ, քիչ մը ջուր...։

Անմիջապէս խոշոր գաւաթ մը մօտեցուցին շրթներուն։ Վարդան կուռ ու կուշտ խմեց, հաւաքեց իր ամբողջ ոյժը եւ աչքերը բացաւ։

Տեսաւ որ գլուխը կը հանգչէր, երիտասարդի մը թեւին մէջ, որ գրեթէ իր կուրծքին վրայ կը սեղմէր զինք, եւ սկսաւ պիշ պիշ դիտել անոր դէմքը։

Առոյգ ու կենսայորդ գեղեցկութեամբ օժտուած կորիճ պարմանի մըն էր, թաւշանման լուսազեղ երեսով եւ երկար թարթիչներու տակ խոշոր խարտեաշ աչքերով, որոնց բոց ու կրակ նայուածքին մէջ կարծես կը ճառագայթէր կանացի քաղցրութիւն ու հրապոյր։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Փետր. 22ին կը լրանայ մէկ տոլարով ՄԻ՛ ԼԱՐի բաժանորդագրութեան պայմանաժամը։

Փետր. 23էն սկսեալ Մի Լարի գինն է ՄԷԿ ՈՒ ԿԷՍ տոլար։

ՄԻ ԼԱՐի գործակալներէն կը խնդրուի մինչեւ Փետր. 22 իրենց արձանագրած ապսպրանքները ղրկել, իսկ անկէ վերջ ՄԻ ԼԱՐի համար ապսպրանք ընդունիլ ՄԷԿ ՈՒ ԿԷՍ տոլարի։

ՄԻ ԼԱՐ կը տպագրուի սահմանափակ թիւով, որուն կարեւոր մէկ մասը արդէն ծախուած է։

ԱՊԱՀՈՎԷ ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ ՉՍՊԱՌԱԾ։

Դիմել՝ A. N. NAZAR
990–998 Washington St. Boston, Mass.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ — ԽՆՋՈՅՔ

Կազմակերպուած

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄՈԼՏԸՆԻ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Տեղի Պիտի Ունենայ

1923, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 22, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ Կ. Ե. ԺԱՄԸ 2-ԻՆ

(Ուաշինկթընի ծննդեան տարեդարձին)

Ժողովարանն է

KNIGHT OF COLUMBUS HALL
223 Pleasant St., Malden, Mass.

Պիտի Ատենախօսէ՝ ԸՆԿԵՐ ՏՕՔԹ. Մ. ԵԱՐՏԸՄԵԱՆ

Երգ, Պար, Կերուխում Իրենց Կարգին.

Կը հրաւիրենք Մոլտընի եւ Շրջակայքի երկսեռ հասարակութիւնը:

Ռ. Ա. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄՈԼՏԸՆԻ ԱԿՈՒՄԲ

ԵՐԲ ՔԱԼԻՖՈՐՆԻԱ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻՔ, մի ծախէք ձեր Փըրնիչըրը: Աւելի աժան է հետերնիդ տանիլ զայն, ՄԱՆԱՒԱՆԴ ՄԵՐ ՄԻՋՈՑԱՒ, որովհետեւ մեր քսաներկու տարիներու փորձառութեան վրայ հիմնուած, ձեր ամբողջ կահկարասիքը ապահով եւ ԱԺԱՆ ԿԵՐՊՈՎ ԿՐՆԱՆՔ ՓՈԽԱԴՐԵԼ: Մեր ներկայացուցիչը պատրաստ է ձեզի այցելելու երբ թէլէֆոն ընէք: Դիմեցէք՝

TRANS-CONTINENTAL FREIGHT CO.
434 Old South Bldg., Boston, Mass.
Tel. Fort Hill 2638

ՆԱՄԱՆ ԵՂԲԱՐՔ, ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՂՔ
ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՊԵՐՏՆԵՐՈՒ

ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՑ ՈՐ ԿԸ ԶԲԱՂԻՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԱՄ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԵՐՈՒ ԱՌՈՒՏՈՒՐՈՎ

Մենք մեր կեդրոնատեղին հաստատած ենք Նիւ Եորքի մէջ: Երկար տարիներ մեր մասնաճիւղերը հիմնեցինք Պարսկաստանի Թէհրան, Համատան, Սարուգ, Քաշան, Ուշագ եւ Քիրմանշահ քաղաքներուն մէջ, նպատակ ունենալով գնել կամ պատրաստել ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ճաշակի յարմար ԳՈՐԳԵՐ՝ գեղեցկագոյն բանուածքներով:

Այցելեցէք մեր կեդրոնատեղին. ալբէ անցուցէք մեր տասը ամբարները, զոր կը ստանանք ամէն շաբաթ, եւ անկասկած պիտի գտնէք ինչ որ կը փնտռէք, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ այլ տեսակներ, ՉԱՓԱՒՈՐ գներով:

Մենք կրնանք մրցիլ ձեռ ու տասնեակ Ամերիկեան Տուներու հետ, որոնք կը լրացնեն գորգերու վաճառականութեամբ. մեր տարիներու փորձառութիւնը, յարմար տեսակներ գնելու եւ ընտրուած գոյներ, հիւսուածքներ եւ ձայներ ընտրելու կարողութիւնը, ուրիշ յատկերու հետ, վստահ ենք թէ դուք ալ պիտի գնահատէք:

NAMAN BROS. Phone: Madison Sq. 8940
Importers of Persian Rugs and Carpets, 212 Fifth Ave., New York City

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԱՆԱԹՈԼ ՖՐԱՆՍԻ

ՍԻԼՎԵՍԹՐ ՊՕՆԱՐԻ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց

ԸՆԿԵՐ ԵՐՈՒԱՆԴ ՄԵՍԻԱԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԷՆԹ

Օրինակ մը ապահովէ: Դիմել՝ «Պայքար»ի

990.998 Washington St. Boston, Mass.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ կ'ուզէք ձեր բարեկամները Հալէպէն, Պէյրութէն եւ աշխարհի ուեւէ մէկ կողմէն այս երկիրը բերել, ինծի դիմեցէք, ես կրնամ կերպ մը գտնել զանոնք այս երկիրը բերելու կարելի եղածին չափ շուտ:

ՃԱՆ ԱՊԱՃԵԱՆ
72 Weybosset St., Room 303
Tel. Union 469: Providence, R. I.

ԱԶԴ

Կը պահենք աշխարհի թարմ միս, եւ օրուան եղած ամէն տեսակ բանջարեղէններ, ներածուած ձիթաիւղ եւ ձիթապտուղ՝ գոհացուցիչ գներով.

B. BOUKALIS & CO.
153 Mechanic Street
Worcester, Mass.

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՍԻՄՍԱՐԵԱՆ
DICRAN SIMSARIAN

467 Spring St., W. Hoboken, N. J. Tel. Union 966
160 Broadway, New York. Tel. Cortlandt 493

REAL ESTATE & MORTGAGE

Տորչէսթըրի մէջ քանի մը յարմար ծախու խանութներ ունինք, քանի մը երեք յարկնոց տուներ Րաքսպըրիի մէջ յարմար գներով: Ասոնցմէ զատ այս շաբաթ ունեցանք կարգ մը տուներ եւ խանութներ, որոնք ինվէսթմընթի համար լաւ պատեհութիւն կը ներկայացնեն: Ով որ կ'ուզէ իր դրամը շահագործել, թող անապարէ:

S. SARAF
950 Old So. Bldg., Boston, Mass.
Tel. Main 4149

Phone: Murray Hill 4263

Հիւանդին Բարեկամը

ՏՔ. ՅՈՎՀ. Ա. ԳԱՄՊՈՒՐԵԱՆ
143 East 34th St., New York

Արագ եւ ստոյգ դարմանում վեներական ախտերու. Դիւրամատչելի պայմաններով: 606 ի ներարկում: Վերջին մեթոտ՝ ելեքտրական Քննութիւն եւ Դարմանում:

ՕՖԻՍԻ ԺԱՄԵՐ՝ 10—1, 5—8 եւ ժամադրութեամբ.

ՄԱՐԱՇԻ ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գործակցութեամբ

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԴԵՐԱՍԱՆԱԽՄԲԻ

Պիտի Ներկայացնէ

«ՉԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱՆ»

ՓԵՏՐ. 22, 1923, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԻՐԻԿՈՒՆ, ԺԱՄԸ 7-ԻՆ
(Washington Birthday)

PAINE MEMORIAL HALL
(Dover Station-ի Մօտ)
9 Appleton St., Boston, Mass.

Տոմսակներ կը գտնուին ընկերութեան Անդամներու քով եւ տեղւոյն վրայ: Գին 75 Սէնթ եւ 50 Սէնթ. Փոքրերու 25 Սէնթ.

ԱՐԱԲԿԻՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Հայրենակիցներ, Արաբկիրի եւ շրջակայքի համար չէ կ'ուտամ Արաբկիրի մէջ տեսորին վճարելի, վճարողն է քեռայրս՝ Պրն. Յարութիւն Գարապաճաքեան: Ցիսուն եւ հինգ տոլարի փոխարժէք պիտի վճարուի տասը Օսմ. ոսկի. դրամը մըն օրերով գրկէ մեր տարէքին:

Sarkis M. Bebirian
100 Foxhall Ave., Kingston, N. Y.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մարդ մը արեւելեան գորգեր — chemical — լուալու եւ ներկելու կատարեալ փորձառութիւն ունեցող փորմէնթեան: Փորձառու մարդ մըն ալ գործարանին management-ի համար:

A. Bashar, 20 E. 39-th St., N. Y. C.

ՏՕՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՋԱՐԻՖԵԱՆ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐԸ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՊՈՍԹԸՆԻ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԽՈՒՄԲԻ

Ի ՊԱՏԻՒ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻ

ՊԻՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵՆ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 5 ԱՐԱՐՈՒԱԾ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 22-ԻՆ

ԿԷՍՕՐԷՆ ԵՏՔ ԺԱՄԸ 1.30-ԻՆ

GRAND OPERA HOUSE
DOVER & WASHINGTON STS.

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳՆԵՐԸ՝ $2.00 ՄԻՆՉԵՒ 75 Ս.

ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ

«Հայրենիք»-ի եւ «Պայքար»-ի խմբագրատունները, Գ. Սահակեանի (Գօգօ) ճաշարանը, Եղիա Սարգիսեանի խանութը, Զըլսի եւ Հայ ակումբները.

Իսկ ներկայացման օրը թատրոնին կիշէն.

ՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊՈՍՏՈՆԻ Մ. ՃԻՒՂԻՆ

Տեղի Պիտի Ունենայ

ՓԵՏՐ. 21, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 7-ԻՆ

11 Newcomb St., Boston, Mass.

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Ճ. ՎԱՀԱՆ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
JOHN V. KALOUSDIAN
43 Tremont St., Boston Room 401
Tel. Haymarket 4856

ՄԻՀՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Նոր եւ հին կահկարասիներ տունի եւ խանութի համար.

Հայերուն համար մասնաւոր զեղչ.

6 Palisade Ave., Cor. Hackensack Plankroad, Union Hill, N. J.

Tel. Back Bay 6072

ՏՕՔԹ. ԷԼԻԶԱ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
Dr. ELIZA MELKON
206 Huntington Ave., Boston, Mass.

Մասնագէտ Կանանց եւ Մանկանց հիւանդութեանց.

☞ Հիւանդներ կ'ընդունիմ Օֆիսս միայն ժամադրութեամբ.

ԾԱԽՈՒԻ
ԿՕՇԻԿ ՆՈՐՈԳԵԼՈՒ — ԵՒ — ՇՈՒ-ՇԱՅՆԻ ԽԱՆՈՒԹ

Տիրոջը մահուան պատճառով, 18 տարիներէ ի վեր հաստատուած կօշիկ նորոգելու եւ շու-շայնի խանութ մը ծախու է շատ դիւրամատչելի պայմաններով: Խանութին մէջ կան կատարելագործուած մեքենաներ եւ շու-շայնի աթոռներ: Խանութի հասցէ՝

118 Centennial Ave., Revere, Mass.

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝

J. M. Nakash
69 Dover Street, Boston
Նաեւ՝ Tel. Dewey 5931-R

Tel. Dewey 4039-m

ՏՕՔԹ. Ն. Ֆ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ
Notary Public
Justice of Peace,
43 Dover St., Boston, Mass.

Տասը տարուան հիւանդանոցներու փորձառութեամբ կը բուժեմ սեռային ներքին եւ մորթային հիւանդութիւններ եւ կը ներարկեմ 606: Ցեռոյ կը քննեմ ելեքտրիկ գործիքներով:

Կը պատրաստեմ նաեւ օրինական թուղթեր եւ Affidavit-ներ.

ՕՖԻՍԻ ԺԱՄԵՐ
9—11 A. M., 2—4, 6—8 P. M.

ՆՈՐ ՆՊԱՐԱՏՈՒՆ

214 East, 29-th St., N. Y. City

Կը ծախենք Արեւելեան եւ Ամերիկեան նպարեղէններ, Ցուխական պանիր եւ ՉԻԹԱՒԻՂ, կէլլընը $2.50: Մաքարոնի՝ փ. 7 սէնթ. Կուտանք թուփեններ, գեղեցիկ նուէրներու համար:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մաի խանութի մէջ գործող փորձառու գործաւոր մը կ'ուզուի: Ցարատեւ գործ եւ գոհացուցիչ շաբաթական: Դիմել M. D. Johnson-ի

91 Medford St., Malden, Mass.

PARKER HILL PRESS

Joseph G. Arakelyan
1117 Columbus Ave. Boston, Mass.
Tel. Roxbury 2516-J

Ճաշակաւոր եւ մաքուր տպագրական գործ.

Ճաշակդ եւ շահդ կը պահանջէ որ մեզի դիմես:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԻՒ ԻՆԿԼԷՆՏԻ ՇՐՋԱՆԻ

ՀԱՆԴԷՍ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ

ՓԵՏՐՎԱՐ 22, 1923, ՈՒՕՇԻՆԿԹԸՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՕՐԸ

ԺԱՄԸ 1.30—5.30

FRANKLIN UNION HALL, Boston, Mass.

ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳ

ԱՏԵՆԱԽՕՍ՝ ՏՕՔ. Ա. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԱՅՍ ԱՌԹԻՒ ՊԻՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԱՆՄԱՀՆ ԼՕՆԿՖԵԼԼՕՅԻ

ԻՎԷՆՃԷԼԻՆԸ

ՄՈՒՏՔ 25 ՍԷՆԹ — 12 ՏԱՐԵԿԱՆԷՆ ՎԱՐԸ ՁՐԻ

ՏՈՄՍԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՆԸ ԴՐԱՆ ՎՐԱՅ ՎՃԱՐԵԼԻ

Կանուխ Եկուր Լաւ Նստարան մը Ապահովելու Համար.

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԱԿ ՄԸ ՁՐԻ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ ՄՈՒՏՔԻ ԱՏԵՆ.